

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

העלון השבועי פרשת כי תשא-פורים תשפ"ה

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

סבוב על הסוס

עוד, הנה אומר הכתוב: 'ונתון הלבוש והסוס על יד איש' - וביאר רש"י, ואת הכתר לא הזכיר, שראה עינו של מלך רעה על שאמר שיתנו הכתר בראש אדם. ע"כ.

והשאלה הגדולה היא. המן היה אחד משרי המלך הנכבדים וכי אינו בקי בגיוני מלכות פשוטים ביותר, כל עם הארץ מבין כי לשאול את כתר המלך זו חוצפה שאין לה דוגמא, כיצד לא השכיל להבין שהמלך יתקנא בו, ובכלל כיצד העז לבקש את הכתר מהמלך?!...!

התשובות נפלאות. הבה נבאר אחת לאחת.

הענין הוא כך: המן הרשע, בלבו הייתה חקוקה תאוה אחת והיא: 'להרגיש מלך העולם!' אחד מן הסימנים שמלך הוא מלך, זהו באופן שהעם כולו מקבל הכנעה לפניו, חש שכולם מודים במלכותו, כך כל נשימה ונשימה בתחושה זו היא יקרה מאוד ושווה כל כסף וזהב אבנים טובות ומרגליות שבעולם.

והנה אחשוורוש הוא היה מולך בעולם כולו. ברצון שמים אחשוורוש בחר לגדל מעל כל השרים את המן בן המדת האגני, על פי חשבון פשוט, המן הוא היה שני למלך, כולם כורעים ומשתחוים לו, קרוב לחלוט ממש. אלא דא עקא שמצוי בשושן איזה יהודי חרדי אחד, שהיה לו כקוץ בעין, קוץ התוקע את הכל, מונע מהמן את הגשמת החלום החלומי, לא נותן לו אפשרות לרכוש את הנאה עצומה זו - להרגיש מלך העולם.

ומי הוא? הרי זה מרדכי היהודי היושב בשער המלך, הוא היה 'שם פס' על המן, כנאמר: 'לא קם ולא זע מפניו' דהיינו, כאשר המן עבר בסמוך לו, לבו של מרדכי לא הוסיף פעימה אחת יתרה, גופו לא נד תזוזה ולו הקלה ביותר, המן היה לפניו כמו רוח, אוויר, אפס מאופס. מרדכי בעצם היה מרמוז לו אתה לא מלך, בעיניי אתה הרבה פחות ממלך. כך השתיקה של מרדכי מנעה מהמן את תחושת המלכות - הנה יש בן אדם שלא מקבל את מרותו, מוחו של המן עבד שעות נוספות לחשוב כיצד להכניע את מרדכי לפניו, לכך כאשר המן מגיע אל ביתו ומונה באוזני אוהביו ואשתו את כל מעלותיו: עשרו הרב ורוב בניו ואף את חיבת אסתר אליו, הוא אינו מתבייש להצהיר: 'יכל זה איננו שנה לי בכל עת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת מֶרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי...' ולמה? מרדכי היהודי הורס את החלום.

יועציו נותנים לו עצה נפלאה: מה הבעיה? מה שלא הולך בכוח ילך ביותר כוח, אם אינך מצליח להכניע את מרדכי היהודי אזי תהרוג אותו, מה הבעיה? כך בשעה שהוא ימות, משאלתך תתגשם, החלום יהפוך למציאות, הבריות כולם ידעו כי אין חשוב כמון, אתה תטייל ברחוב כמו מלך אמת.

במגילה: מרדכי אינו כורע ומשתחוה להמן - המן מתמלא כעס וחמה ומכאן מתאמץ לדרוש עצה ומזימה כנגד מרדכי.

כאשר נתבונן בדרכי המן נראה כי מעשיו תמוהים.

ראשית. כיצד מרדכי הצליח להעכיר להמן את מצב הרוח עד כדי כך שבכינוס המשפחתי יחד עם אשתו וכל אוהביו הינו מצהיר בפה מלא: 'יכל זה איננו שנה לי בכל עת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת מֶרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ'. כיצד לא היה לו די בעושרו הרב והכבוד הגדול שהעניק לו המלך ואף הערצת המלכה אסתר, כאשר רק אותו הזמינה למשתה?

שנית, אוהביו נותנים לו עצה עצומה לתלות את מרדכי על עץ גבוה חמישים אמה ובכך מאחלים לו כי השמחה תשוב להיות בחלקו, המן יורד אל חצרו ומכין את העץ בחריצות ומיד מודרו אל המלך לאמור לו לתלות את מרדכי על העץ, אלא שטרם פותח פיו המלך מקדים לו שאלה מעניינת: 'מה לעשות פֶּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ?' המן מתרגש כולו, דמעות מבצבצות בעיניו: 'איזה תענוג! למי יחפון המלך לעשות יקר יותר ממני, המלך רוצה להעניק לי ככל אשר אחפוץ, נו, כעת 'תקפון על המציאה' 'אדוני המלך האיש שאתה חפץ ביקרו תאבד את כל אויביו ושונאיו, תתלה את מרדכי היהודי על העץ...', הרי שבבקשה זו היה שב לחיים שמחים, צרתו הייתה נפתרת לאלתר. אלא שבמקום זה המן דורש איזו בקשה מוזרה: 'איש אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ: יביאו לבושו מלכות אֲשֶׁר לְבַשׁ בוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוֹס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נָתַן מֶלֶךְ מַלְכוּת פְּרָאשׁוּ. וְנָתַן הַלְבוּשׁ וְהַסּוֹס עַל יַד אִישׁ מִשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ הַפְּרָתִמִּים וְהַלְבִּישׁוּ אֶת הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ וְהַרְפִּיבֵהוּ עַל הַסּוֹס בְּרָחוּב הָעִיר וְקָרְאוּ לִפְנֵי פְּנֵה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ: (אסתר ו, 1-2)

והשאלה: הלו, המן, בא לפה, תספר לנו בבקשה, האם משעמם לך בחיים? מה יעזור לך סיבוב על הסוס משך שעה וחצי בחוצות העיר, אתה מבזבז את רצון המלך להיטיב עמך על סיבוב עם הסוס? זה צחוק! הרי גם כך אתה השר הכי מכובד ועשיר בממלכה, אתה תינוק? רוצה שכולם יסתכלו עליך? אדם שמעט מוח בקדקודו היה שואל משהו עם תכלית, בקשה עם עתיד, משאלה שתוסיף לו קידום בחיים, הרי סוף כל סוף 'המלך חפץ ביקרו' בכוחו למלאות כל משאלות לבו לטובה. אם כן מדוע 'סיבוב על הסוס' הוא היה חלומו של המן?

עוד נתבונן ונשאל. מדוע כאשר המן משיב אל בקשת המלך הוא חוזר על דבריו: 'איש אשר המלך חפץ ביקרו יביאו וכו' מן הראוי לו להתחיל מיד בתשובה לבקשת המלך?.

המשך בעמ' 3

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם
היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו
02-5408030
משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

דיני מתנות לאביונים

נאמר בפסוק "לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים".

ובגמרא מגילה ז. מובא שהחייב במתנות לאביונים הוא שתי מתנות לשני בני אדם. וכ"כ הרמב"ם פ"ב מהלכות מגילה. וכ"פ הטור והשולחן ערוך סימן תרצד ס"א. אבל הנותן שתי מתנות לאביון אחד, לא יצא ידי חובה. חזו"ע הערה ט', ודלא כהלך"ט חלק ב סימן לט.

מתנות לאביונים מקיימים בנתינת כסף דווקא או לכל הפחות בדבר מאכל, אבל לא בכלים או בגדים וסדינים שאינם דבר מאכל.

שיעור הסכום למתנות לאביונים

מעיקר הדין די בנתינת פרוטה אחת לכל אביון. כ"כ הריטב"א מגילה ז. וכ"פ בשערי תשובה ובמשנה ברורה.

והמהרש"א כתב שצריך נתינה חשובה ובשו"ת זרע יעקב סימן יא כתב שצריך שיעור של ג' ביצים מפת. אולם העיקר להלכה כדעת הריטב"א.

ובחזו"ן עובדיה עמוד קסו סוף הערה ד כתב וז"ל: והמתחסד עם קונו יעשה כדברי הזרע יעקב וסיעתו, לכל הפחות, עם שני עניים. ולשאר יתן כמתנת ידו.

מתנות לאביונים לאיש ואשתו, לאב ובנו

הנותן שתי מתנות לאיש ואשתו אביונים יצא ידי חובתו. חזו"ע הערה ו ודלא כערוך השולחן ר"ס תרצד. וכן הדין אם נתן לאב ולבן הסמוך על שולחנו יצא ידי חובתו.

מתנה אחת גדולה לשני עניים

באו לפניו שני עניים ונתן לאחד מהם מטבע אחד גדול על מנת שמחציתו יהיה לו ומחציתו לחבירו. יצא.

ואמנם בשו"ת תורה לשמה סימן קצ כתב דלא נכון לעשות כך, שאין עושים מצות חבילות חבילות, וצריך לפרוט את המטבע ולחלקו לשני העניים. אבל בחזו"ע הערה ח כתב דכיון שנותן הכל בבת אחת ובפעולה אחת, אין חשש.

מתנות לאביונים לקטן אביון

כיון שעיקר המטרה היא לשמח לב העניים, ובכלל זה היתומים שהם בדרך כלל קטנים, לכן אפשר לתת לקטן, ויוצאים בזה ידי חובה. חזו"ע הערה י בשם האחרונים ודלא כמו שכתב באגורה באהלך (ד"כ ע"ג).

מתנה על מנת להחזיר

הנותן מתנה על מנת להחזיר, לא יצא ידי חובה. כ"כ החיד"א בשו"ת יוסף אומץ סימן פב אות ה. ובחזו"ע הערה יא כתב שהיא סברא פשוטה שהרי עיקר מצות מתנות לאביונים היא כדי שישתתפו ביהד בשמחת כל ישראל באכילה ושתיה, ולבסומי בפוריא, ואיזה שמחה יש במתנה על מנת להחזיר.

זמן המצוה

מצות מתנות לאביונים ביום ולא בלילה. כף החיים תרצה אות נ. ובחזו"ע הלכה ד הביא משער הכוונות דף קט שיש לעשותה אחר קריאת המגילה.

המשך בעמ' 3

קניין חצר במשרד שכור

שאלה: ראובן עובד כמנהל רכש בחברת הייטק, לאחרונה הם שכרו שלושה משרדים במגדלי ב.ס.ר בבני ברק משמעות, כשהגיע ראובן הוא ראה שבעל המשרדים השאיר מספר פריטים משרדיים כגון: מדפסת מקצועית, וכן כסא משרדי מעור, ועוד מספר פריטים. ראובן התקשר לשמעון בעל המשרד וידע אותו על הפריטים, ושמעון ענה לו כי אין לו צורך בחפצים הללו ושיעשו בהם מה שהם רוצים אפי' להשליכם לפח. לאחר כשעה שמעון בעל המשרד מתקשר באופן בהול ואומר לראובן שהוא מעוניין במדפסת והוא מבקש לבוא לקחתה ראובן שואל האם יש לאפשר לשמעון לקחת את המדפסת או שהיא כבר שייכת ללוי בעל החברה ששכר את המשרד ש"זכה" בה מדין קניין חצר.

תשובה: לוי בעל החברה זכה בחפצים שהיו מונחים במשרד, ואסור לראובן מנהל הרכש לאפשר לשמעון בעל המשרד לקחת את המדפסת בלא לקבל את הסכמת בעל החברה ששכר את המשרד.

נימוקים: כאן צריך לבדוק האם זכה לוי בעל החברה ששכר את המשרדים בדין קניין חצר או לא.

אנו יוצאים מתוך נקודת הנחה שחצירו של אדם קונה לו אפי' שלא מדעתו, דהיינו כל חפץ שהוא רוצה ומעוניין לקנותו החצר קונה לו אף אם בעל החצר אינו נמצא בתוכה או לידה כל שהיא משתמרת לו כמובא בחו"מ (סי' רמג סעיפים כ-כא) ויעויין גם בנתיבות משפט (סי' קצו ביאורים סק"ד) דין זה הוא בין במציאה (סי' רסח סעיף ג) ובין במתנה (סי' רמג סעיף כ) ואפי' במקח (סי' ר סעיף א)

אמנם במקרה שלנו הדין יכול להיות שונה משני טעמים ראשית: קניין חצר נאמר בחצר השייכת לבעלים, אך בחצר שכורה נחלקו הראשונים האם קונה לשוכר או לא. לדעת הרמב"ם (שכירות פ"ו הלכה ה) ובשו"ע (סי' שיג סעיף ג) שחצר שכורה אינה קונה לשוכר אלא למשכיר שהוא הבעלים על גוף החצר, ואילו לשוכר אין לו אלא זכות שימוש בה. אך דעת שו"ת הרא"ש (כלל א סי' א) וכן נפסק בשו"ע (סי' רס סעיף ד) שחצר שכורה קונה לשוכר. אבל יש מי שכתב שאם יש מקנה המתכוון לקנות לשוכר קנתה לו חצירו אף לדעת הרמב"ם כן כתב הש"ך (סי' שיג סק"א) ויש מי שכתב שחצר השכורה אינה קונה לשוכר אלא מדעתו אך אם אין מתכוין לזכות היא זוכה למשכיר כך כותב הש"ך (שם במהלך השני), ובנתיבות משפט (פתיחה לסי' ר) ויעויין גם בבית מאיר (פוזנר, אבהע"ז סי' קלט סעיף א)

המשך בעמ' 4

המן מקבל את העצה וכך טורח להכין את העץ וכאשר הוא בא להגיש את התוכניות לפני המלך, הוא מקבל הפתעה המלך שואל ממנו: 'מה לעשות בִּישׁוּרְ הַמֶּלֶךְ קִפְּץ בִּיקְרֹה' המן צוהל בלבד: 'יש! יש! יש!... זו ההזדמנות! אני מוותר על העץ לתלות את מרדכי, מושם שעששו בהזדמנות זו אני אצליח להכניע אותו לפני עודנו חי וקיים. זו תהיה שלמות אמתית.

אבקש מהמלך לבוש מלכות יחד עם סוס המלך ומי שהוא מן השרים החשובים הוא יוביל אותי אחריו כאשר מפיו יצא כרוז: 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו'. זאת אבקש שמרדכי היהודי יעשה כן, כך ברגעים אלו הבריות כולם כולל מרדכי היהודי יכירו וידעו כי אני חשוב ביותר או אז אחוש וארגיש נעימות נפלאה מאין כמוה אהיה אני כמלך העולם!.

וכיצד העז המן לבקש את כתר המלכות?

אחר התבוננות נוכח לומר כי המן הרשע עסק בתורת הרמח"ל:

הבה נראה. כותב הרמח"ל בספרו דרך ה' (חלק א פרק ב). וז"ל:

"הנה התכלית בבריאה היה להטיב מטובו, יתברך שמו, לזולתו.

והנה תראה, כי הוא לבדו, יתברך שמו, השלמות האמיתית המשוללת מכל החסרונות, ואין שלמות אחרת כמוהו כלל. ונמצא, שכל שלמות שתדומה, חוץ משלמותו, יתברך שמו, הנה איננה שלמות אמיתית, אלא תיקרא שלמות בערך אל ענין חסר ממנו, אך השלמות בהחלט אינה אלא שלמותו, יתברך שמו. ועל כן בהיות חפצו, יתברך שמו, להטיב לזולתו, לא יספיק לו בהיותו מטיב קצת טוב, אלא בהיותו מטיב תכלית הטוב שאפשר לברואים שיקבלו, ובהיותו הוא לבדו, יתברך שמו, הטוב האמיתי, לא יסתפק חפצו הטוב אלא בהיותו מהנה לזולתו בטוב שהוא עצמו שהוא בו, יתברך שמו, מצד עצמו, שהוא הטוב השלם והאמיתי...

על כן גורח חכמתו, שמציאות ההטבה האמיתית הזאת תהיה במה שיתן מקום לברואים לשיטתדבק בו, יתברך שמו, באותו השיעור שאפשר להם שיתדבקו..." עכ"ל.

הרי לנו שהקב"ה שהוא תכלית הטוב, מבקש ליהנות את בראויו, תכלית הטוב האפשרי והרי הטוב הזה נמצא אלא בו, על כן הטוב האמיתי יהיה האפשרות לידבק בו ככל האפשר.

מעתה כאשר המלך אחשוורוש אומר להמן את המשפט מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו הבין המן כי אחשוורוש מבקש להטיב טובה כזו השייכת רק למלך. ומהי ההטבה שיש רק בכוח המלך לעשות לזולתו? אם מדובר בלהרבות כסף וזהב וכבוד הרי גם אדם עשיר יכול להעניק הטבה שכזו למי שחפץ. מעתה, ככל הנראה אם המלך מבקש להטיב דבר המיוחד רק אליו, מוכרח הוא להטיב הטבה כזו שאדם עשיר ומכובד אחר איננו יכול להטיב, על כן ככל הנראה ההטבה שהמלך רוצה להטיב עם מי שעשה עמו טובה, אין זה אלא לתת לו לטעום מההנאה שהמלך עצמו מתעבד בה, שאותו אדם יזכה לבחינת מלכות, על כן, אם המלך עצמו מבקש להטיב אזי ראוי הוא שיהנה זולתו גם בכתרו של המלך.

בפרט כאשר המן חשב בלבד: 'למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני, והמן איננו חסר מאומה, כי אם מלכות. לכן רצונו להתעבד בבגדי המלך וכתרו הם המסתברים ביותר.

מעתה, כאשר המן מתחיל להביע את מחשבתו המיוחדת, הוא מדגיש חוזר ואומר: 'איש אשר המלך חפץ ביקרו' - זאת בכדי שאחשוורוש יבין כיצד הוא מעז לבקש בדבריו גם את כתר המלכות.

בסיכום הדברים נבין, כי המן בבקשתו שאל כהוגן והסיבוב על הסוס בהחלט אינו כחלום של תינוק, אלא סיבוב זה בכוחו היה להקנות להמן את חלום חייו, אלא שהקב"ה 'גַּדֵּל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילָה' אשר עיניו פקחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש פִּדְרָקִיו וְכַפְרֵי מַעֲלָלָיו' ברחמיו וברוב חסדיו הפך את מחשבתו של המן, ניפץ לרסיסים את חלומו, השפיל גאים עדי ארץ והגביה השפלים - את מרדכי - מתוך תענית בשק ואפר אל עטרת זהב בראשו ובגדי מלכות רוכב על סוס המלך וקיים בו הכתוב: 'זאתה על כמותו תדרוך'.

נוכה שהקב"ה קרן לעמו ירים ויחיש לנו גאולה קרובה במהרה בימנו, בניסים ונפלאות - אמן!

מתנות לאביונים מכספי מעשר

אין ליתן מתנות לאביונים מכספי מעשר, שכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. כ"כ מהר"ל סימן נו. והאליה רבה סימן תרפו סק"ד ועוד.

אולם אם אמר בפירוש בעת שהתחיל להפריש מעשר שהוא בלי נדר, והשעה דחוקה לו, רשאי לתת ממועות מעשר.

וכן מי שכבר קיים מתנות לאביונים ורוצה להוסיף עוד מתנות לעניים אחרים, רשאי ליתן ממועות מעשר.

וכן אם רוצה ליתן מתנות לאביונים יותר מהשיעור שהוא חייב (שהוא פרוטה מעיקר הדיון) רשאי ליתן ממועות מעשר.

נתינת צ'יק מתנות לאביונים

הנותן המחאה - צ'יק לאביון יוצא ידי חובתו. שהרי יכול לפרוע הצ'יק ולהשתמש בכסף לצרכי הסעודה מיד בפורים. ואפילו אם הבנק סגור, סוף סוף כיון שהצ'יק נמצא ברשותו, ואפשר לקנות בו מצרכים אצל מכירו, יוצא ידי חובתו. כן כתב בחזו"ע סוף הערה טז.

ויש להעיר לפי המציאות היום שכל המחאה שנרשם עליה שם המוטב, אין שום אדם אחר יכול להשתמש בה מאחר ויש עליה קרום - למוטב בלבד. ולפי החוק היום אין יותר המחאות ללא הכיתוב הזה. ולכן יש להשאיר את הצ'יק פתוח ללא רישום שמו של המוטב בכדי שבכך יוכל לפרוע המחאה ביום הפורים אצל חבירו גם באופן שהבנק סגור.

גבאי צדקה

הנותן לגבאי צדקה שהוא מחלק המעות לעניים בו ביום, יוצא ידי חובה, ואף שאין העני יודע כלל ממי באו לו המעות, מכל מקום הנותן יצא ידי חובה. חזו"ע הערה יז ושמה שכתב הגר"י ענגיל בגליוני הש"ס שבת י: שכיון שכתוב בלשון "מתנות" צריך להודיעו. אין זה מוכרח.

העני יכול להשתמש במעות לאן שירצה

הטור כתב מעות מתנות לאביונים שנגבו לחלקם לעניים בפורים, אין העני רשאי להוציאן לדבר אחר, אלא לסעודת פורים וכדאמרו במסכת בבא בתרא עח: מגבת פורים לפורים. אולם מרן הכית יוסף תמה על הטור שהרי הרי"ף והרא"ש כתבו דליתא להך ברייתא ושכן דעת הרמב"ם.

וכן פסק בשולחן ערוך תרצד ס"ב אין הגבאים רשאים לשנות מעות פורים לצדקה אחרת, אבל העני יכול לעשות בהן כל מה שירצה. וכ"פ בחזו"ע הערה יח.

בברכת פורים שמו

אלון בן שבת

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

ויש לעיין אם די בדעתו של ראובן מנהל הרכש ליזכות בחצר או שצריך את דעתו של בעל החברה כותב בנתיבות משפט (סי' קצב סק"ו) שחצר אינה זוכה לשוכר אלא אם עשה בה קניין בגופה כגון: קניין כסף, שטר, וחזקה. אך אם קנה ע"י שימוש לא זכה בגופה של החצר אלא בזכות השימוש בה. ולכן אין לו בה זכות קניין חצר.

זאת ועוד, נחלקו הפוסקים האם קניין חצר נאמר רק כשהחצר היתה שייכת לבעלים ואח"כ הגיע החפץ הנקנה ונכנס לתוכה, או שהחצר קונה גם באופן שהחפץ היה מונח בחצר עוד קודם שנעשית שייכת לבעלים. דעת הש"ך (סי' קצח סק"ז, וסי' רב סק"ג) שחצר אינה קונה אלא חפץ שנכנס בה אחר שנעשתה רשותם של הבעלים, ויש שחולקים וכותבים שזה אפי' אם אין בכוונתם לקנות את החצר ואת החפץ כאחד אלא בזה אחר זה (שיטמ"ק הובא בקצוה"ח סי' קצח סק"ב) אמנם החזו"א (ב"ק סי' ג אות יד) חולק וסובר שבכה"ג אף לדעת הש"ך קנה. אך יש חולקים וסוברים שאפשר לקנות בבת אחת את החצר ואת החפצים הנמצאים בתוכה, כך כתב בקצות החושן (שם) ונתיבות משפט (סי' רב סק"א)

ישנה מחלוקת נוספת בפוסקים האם האדם יכול לקנות ע"י חצירו חפץ המופקד בה דעת הט"ז (סי' קפט סק"א) שחצר אינה קונה פקדון, ועיי"ש בקצוה"ח (סק"א). אך י"א שחצר קונה אף בכה"ג עיין בשו"ע (סי' רמא סעיף ב) ובאמרי בינה (אויערבאך, קונטרס הקניינים קניינים סי' ג) ונחל יצחק (הלואה סי' עג סק"ה) וראה בנתיבות משפט (פתיחה לס"ר) אך במקרה שלנו השוכר את המשרדים אינו נפקד שהרי לא קיבל שמירה על החפצים שנשארו ולא הרשה לבעלים להשאירם שם ולכן לכו"ע יכול לקנותם בחצר.

ולמעשה כיון שלדעת פוסקים רבים בעל החברה קנה את המדפסת והוא נחשב מוחזק במה שמונח בחצירו אף במקרה של ספק, (יעוין בנתיבות המשפט סי' קלח סק"ב, ובקצוה"ח סי' רב סק"ז) הרי שאסור לראובן מנהל הרכש לאפשר לשמעון בעל המשרדים לקחת את המדפסת בלא לקבל את הסכמת בעל החברה ששכר את המשרד.

בברכה יגאל אלון.

שור המצאה מן המזרח

הרב יוסף חיים בן שבת

הרב שלום אהרון לופס

מי היה רבה של העיר עכו במשך קרוב לחמישים שנה, והיה אחת הדמויות המרכזיות בעיצוב דמותו של החינוך הדתי בישראל כשעבר במעברות וחילץ את ילדי ישראל מהחינוך הקולקל.

הרב שהותיר חותם בל יימחה על דורות של תלמידים ומחנכים 'בדרך ישראל סבא'.

חכם שלום אהרון לופס זצ"ל נולד לאמו חנה ולאביו יעקב ב"ז כסלו שנת תרס"ה, בעיר חאלב שבסוריה. זכה הרב למשפחה מיוחסת ומכובדת לפניו ומאחור, בתו אסתר הייתה נשואה לראשון לציון והרב הראשי לישראל לשעבר הגאון רבי אליהו בקשי דורון זצ"ל. בנו הרב מרדכי לופס היה חבר בית הדין הרבני הגדול. בת אחותו מרגלית עבאדי, שולמית, נישאה לרב שמעון בעדני, חבר מועצת החכמים של ש"ס. אחיינו סעדיה לופס שימש סמנכ"ל משרד הדתות.

כשהיה בן 9, עלתה המשפחה לארץ ישראל והתיישבה בירושלים. חכם שלום לופס למד בישיבת 'פורת יוסף' למד מפי חכם עזרא עטייה. הוא הוסמך להוראה ושימש כדיין בבית הדין בירושלים. בנוסף, למד שפות והתפרנס מהוראת צרפתית ואנגלית.

לאחר קום המדינה עזב את שכונת בית ישראל ועבר להתגורר בשכונת מוסררה בירושלים והקים בחצר שטרויס שבתחומה בית ספר חרדי לילדי השכונה. הוא היה מקורב לרבי ירושלים ובהם הרב מבריסק, הרב צבי פסח פרנק והרב עמרם בלוי, ופעל בשליחותם. בין השאר פעל בקרב ילדי המעברות, וכן במאבק נגד גיוס בנות לצה"ל. כמו כן הקים אגודת "מזהירי שבת" שפעלה לסגירת חנויות ובתי עסק בירושלים לפני כניסת השבת.

חכם שלום לופס הקים יחד עם חכם יהודה צדקה את 'אגודת מקבציאל', שבראשה עמד הראשון לציון חכם יעקב מאיר, שמטרתה היתה להרבות פעלים לתורה ולהפיצה בקרב כל שכבות העם.

בשנת תש"י חכם שלום אהרון לופס מונה לרב הראשי של העיר עכו, בה כיהן כארבעים וחמש שנים. הוא חיזק את מוסדות התורה בעיר. לימים, זכה להקים את 'ישיבת 'אמת ליעקב' על שם אביו.

חיבוריו שהודפסו: 'קונטרס ההשקפה', 'קונטרס התעוררות לתפילה בשלמותה' וספר 'שלמי אהרון'.

מסופר שפעם אחת תוך בזמן שהיה הרב עסוק בחלוקת מזומנים לצדקה בביתו יחד עם הגבאי צדקה. "חסרים עוד כשלושת אלפים שקלים", נאנח הגבאי ופרש ידיו לצדדים בחוסר אונים, "אין ברירה אלא להשאיר אותם לפעם אחרת". הרב לא הגיב, אלא ניגש אל ארון הקודש, הפשיל את הפרוכת, פתח את הדלתות וטמן ראשו בתוכו, מעתיר מכל ליבו. כעבור דקות ארוכות סגר את הארון והציץ בשעונו. הוא חזר אל מקומו, פתח את הגמרא, והמשיך ללמוד עם הגבאי כאילו לא קרה מאומה. לאחר כמחצית השעה הופיע בבית הכנסת יהודי, ושלף מכיסו שלושת אלפים שקלים. הוא הניח אותם על השולחן, אינו מודע להתרגשות שהוא מחולל ואמר: "לפני כחצי שעה החלטתי לתרום את הכסף לצדקה. חשבתי לעצמי, שלא כדאי להשוות את העניין, ולכן הגעתי לכאן עכשיו, כדי שלא להחמיץ את המצווה". הגבאי שישב לצידו של הרב היה המום, משתאה נוכח המחזה. ר' שלום התחייך. "הוא אשר אני ואומר תמיד. אני כותב את הצ'קים והקב"ה מכסה אותם... הקב"ה מביא את הכסף, ואני טומנו במעטפות..."

עוד מסופר על צלם שהוזמן לעשות את מלאכתו בברית, שבה הרב הוזמן להיות סנדק, נרכן למרגלותיו של הרב, ובמבט מתחנן ביקש: "אנא, כבוד הרב, ברכני שיהיה לי זרע של קיימא. אני נשוי כבר חמש-עשרה שנים ועדיין לא זכיתי שיהיו לי ילדים". ר' שלום הביט בו במבט חודר ולא מיהר להגיב. הצלם המשיך להתחנן: "חמש-עשרה שנים חיינו אינם חיים. הכול נראה לנו שחור! הרופאים אינם נותנים לנו סיכוי לחבוק פרי בטן! אני מבקש את ברכתך, כבוד הרב". במקום לברך, הישיר אליו הרב מבט ואמר: "תוריד את הצילומים הלא ראויים מחנותך!" הצלם נדהם. מאין יודע ר' שלום על התמונות התלויות בין כותלי הסטודיו שלו. הרי מעולם לא ביקר שם?! הוא שאל את המקורבים, האם סיפרו לרב עליו ועל חנותו, והתברר, שאיש לא הכירו. בעיניו הקדושות חש הרב בדבר מה מפריע, הדוחק את הקדושה. "אם תוריד את התמונות הללו מחנותך, הקב"ה יברך אותך בברכה, הבטיח לו ר' שלום. הצלם חזר אל הסטודיו המום. ומיד החל לתלוש מהקירות את כל התמונות הלא ראויים. הימים נקפו וכעבור מספר חודשים, התבשרו הצלם ואשתו, נושעו גם הם בזרע של קיימא. "הילד שלי הוא הילד של ר' שלום", כך התבטא הצלם, "בזכותו הוא נולד".

עוד מסופר על אחד מתלמידי הרב חלה במחלה קשה ל"ע, מיד עם היוודעו, פנה לצדיק, בכה והתחנן לפניו, שיברך אותו בבריאות טובה. "יש לי ילדים שעדיין לא השאתי. אנא, כבוד הרב, ברך אותי באריכות ימים!" הרב נותר מהורהר. קשה היה לו לסרב לדברי התלמיד, שדמע מולו. לבסוף נענה ואמר: "כל זמן שאני חי, אתה תחיה". ואכן, כך היה. הוא חי עוד מספר שנים, וביום פטירת הרב, הסתלק גם הוא לבית עולמו, מספר שעות ספורות אחר רבו...

חכם שלום לופס נפטר ביום כ"ו חשוון תשנ"ה ונקבר בהר המנוחות.

ימי הפורים ותזונה נכונה

בהשראת חג הפורים, קצת על תזונה.

סיפור המגילה מתחיל בסעודתו של אחשוורוש שאו נגזרת כליה על עם ישראל. ואף אסתר בזמן שהיא ניגשת לפני המלך לספר לו על עמה היא עורכת סעודות. משמע לאכילה יש כוח עצום גם לטוב וגם למוטב. גם במצוות הפורים שלש מצוות מקושרות לאוכל, משתה ושמחה, משלוח מנות ומתנות לאביונים. האם חשבנו כמה כוח יש למזון שאנחנו מכניסים לפינו? האם אנחנו נותנים לו את המקום הנכון והראוי?

המזון - מזין

המזון שאנו אוכלים הוא הדבר הכי בסיסי והכי פשוט בחיינו. את מכניסה מזון לפה, המזון מתעכל והופך לדם. הדם הוא המייצג של נפשך, הוא הראי. כדוריות דם חיות בגוף למשך כמאה ועשרים ימים ולאחר מכן מתפרקות. במשך ארבעה חודשים את מושפעת מאותו מזון שאכלת. יצא לך לחשוב על זה פעם? הלכת פעם בגאולה? הרחת את הריחות של האוכל ברחובות? אין לי משהו נגד גאולה לשם הדוגמא בלבד) תארי לך את עצמך בתוכך דם מכל כך הרבה סוגים של מאכלים שוקולד, פיצה, צ'יפס, סלט שלם. כאילו לקחו את כל ריחות המסעדות וערבלו אותם ביחד. אותם אדים מאלו האוכלים מגיעים אלינו זורמים בעורקנו ומגיעים גם למוח, והם גורמים לבלבול גדול. תחשבי על הילדים שלנו, יצורים כל כך צעירים מה הם צריכים את הבלאגן הזה? האם לא עדיף להיטיב איתם ולאזן אותם כבר מגיל צעיר.

לא לקיצוניות

יתכן שבפורים חורגים מגבולות הבית, בהזרמת המתוק והאהבה איש לרעהו, אהבת חינוס. עדיף חריגה בגבולות בריאים וברורים, למענך ולמען ביתך. אמא מדהימה תוכלי להסכים בתוכך על דבר אחד (נוסף על מה שרגילים) שאת אומרת לו "לא", או על כמות מסוימת שאת אומרת "לא". רק דבר אחד בלבד. וכשיש את הצורך להגיד את ה"לא", פשוט להגיד אותו. בלי קיצוניות וכלי רגשות לא טכני. כמובן מתוך כבוד לחוקים שקיימים כבר אצלכם בבית. לסיכום לבחור גבול שנכון לכם - דבר אחד למשל הפורים הזה אנחנו לא אוכלים יותר מסוכריה אחת. גם אם הילדים לא מצייתים זה לא אומר עליך אמא כלום. ולא אומר על הסמכות שלך דבר. ילד בטבעו בודק גבולות וזה שמבחינתך זה באמת לא, זה מספיק.

האוכל - חדלק

האוכל אחראי על הכוח שלנו בגוף וכמו שלמכונת יש דלק טוב ויש דלק מזויף, יש דלק - מזון טוב, טהור ומצמיח שבונה לילדים את החיוניות והטוב, ויש את הג'אנק שהוא דלק מזויף, נראה מניע אך בסוף מחליש ומקלקל, וכבר אמר נפוליאון הצבא צועד על קיבתו, אותם צאן קדושים שאנו מאכילים אותם, עם זה הם הולכים ללמוד, עם זה הם מתפללים, עם זה כל חייהם. אם נדאג למזון מזין ובריא עבורם, בסופו של יום נרוויח מזה. וכדאי להתרגל שעוד קטנים, לקערת מקלות ירקות צבעונית בשולחן, לאפשר להם להתנסות.

על תיקון המאכל לאכילה

יש גם את איד אנו מתקנים את המאכל לאכילה, כי השובע נמצא בעין. האוכל צריך להראות טוב. במיוחד אנחנו עיקרו על הבית, כדאי שנדאג למעבר, לנראות ולהגשה. זה לא מורכב יותר רק דורש תשומת לב, כשנגיש אוכל בריא שנראה טוב ומזמין, זה יהווה פיתוי לילדים להתנסות ולהנות. והלא זה כוחה של האישה שמעמידה את הבית על רגליו ומאירה את עיניו בתיקון המאכל

על אכילת בני מלכים

מאוד חשוב להתבונן איד אנחנו אוכלים, אגב בעמידה, תוך כדי, חטוף ואכול וכדומה או שאנחנו מבינים שצריך לשבת ולאכול. ש להימנע מאכילה כפווה או בעמידה, חיבור למנהגי אכילה יותר שקטים ועצמיים מייצר חיבור פנימי ורוגע כך מקבלים את האור האלוקי שבאוכל ביישוב הדעת. נזין את עצמנו בנחת ובשמחה כראוי לבנות מלכים, ונהפך את הזמן הזה לזמן מעצים שמפתח אותנו ולא רק טכני. ובכך גם נברך ונודה מכל הלב על המזון הנפלא והמגוון שניתן לנו מהשמים.

ועוד משהו חשוב

אנחנו עומדות לפני תקופה עמוסה בהכנות ובניקיונות. חשוב לשים לב, שאנחנו צורכות דלק לגוף שלנו, נבחר בדלק מזין ובונה. מראש נתכנן שיהיו דברים זמינים לארוחה מזינה ותומכת. ההשפעות של האוכל הן לא מיידיות, ואנחנו רוצות להגיע לליל הסדר כמו מלכות. ולחסוך מעצמנו ומילדנו את תחושת הרעב של ערב פסח. אכילה מאוזנת ובריאה משפיעה עלינו פיזית וגם רגשית לטובה, וכך נוכל לחסוך לעצמנו עודף אמוציות בהכנות לחג הגאולה. אמן שניגאל השנה.

לבה שלום ואורח שמח!!

ליאורה דפן - מטפלת ומאמנת אייטס מלחלח

דאחאליא-הליא-מלחלח באפה - dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים